

Journal of Innovative Research in Social Studies | Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jirss>

Cilt/Volume: 5 Sayı/Issue: 1 Yıl/Year: 2022

Ortaokul Öğrencilerinin Sabır Değeri Üzerindeki Faktörlerin İncelenmesi

Examining the Factors on Middle School Students' Patience Value

Yazar Bilgisi / Author Information

Ali Gökalp

Dr., Uşak/Türkiye

Dr., Usak/Turkey

gokalpali_1984@hotmail.com

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3301-8392>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 14.04.2022

Kabul Tarihi / Accepted : 20.05.2022

Yayın Tarihi / Published : 30.06.2022

Atıf / Cite

Gökalp, A. (2022). Ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerindeki faktörlerin incelenmesi. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 5(1), 34-50. <https://doi.org/10.47503/jirss.1103744>

Ortaokul Öğrencilerinin Sabır Değeri Üzerindeki Faktörlerin İncelenmesi

Examining the Factors on Middle School Students' Patience Value

Özet

Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerindeki faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya, 2021 - 2022 eğitim - öğretim yılı Uşak ilinde yer alan ortaokullardan basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilmiş 995 öğrenci katılmıştır. Tarama desenin kullanıldığı bu araştırmanın verileri, "Sabır Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma verileri betimsel istatistikler, bağımsız gruplar için t-Testi ve tek yönlü varyans analizi ile çözümlenmiştir. Bulgulara göre, öğrencilerin sabır değerinin yüksek; cinsiyet değişkenine göre kızların erkeklere göre daha sabır düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Ailesel kaynaklı faktörlerden anne eğitim, baba meslek ve aile gelir durumuna göre öğrencilerin sabır puanları benzerken; baba eğitim, aile yapısı ve anne çalışma durumuna göre sabır puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin günlük TV izleme süresine göre sabır puanlarında anlamlı bir fark gözlemlenmesine de günlük internet kullanma süresi ve okunan kitap sayısına göre manidar farklılık görülmüştür. Bu farklılıkların ise günde az internet kullananlar ve yıl içinde fazla kitap okuyanlar lehinedir. Ancak anlamlı farkın olduğu faktörlerin öğrencilerin sabır değerinde küçük bir etkiye sahip olduğu araştırmanın bir diğer sonucudur.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Sabır, Tarama

Abstract

The present research aims to examine the factors on the patience value of secondary school students. 995 students selected through random sampling from secondary schools in the province of Uşak in the 2021 - 2022 academic year participated in the research. The data of this study, in which survey design was used, were collected with the "Patience Scale". The research data are analyzed with descriptive statistics, t-Test for independent groups and one-way analysis of variance. According to the findings, students' patience value is high. It is also seen that the girls had a higher level of patience than the boys by gender variable. While the students' patience scores are similar by the mother's education, father's occupation, and family income, which are parental factors. They show that patience scores differ significantly in father's education, family structure and mother's working status. In addition, although no significant difference is observed in the patience scores of the students in terms of the daily TV watching time, a significant difference is observed by the daily internet usage time and the number of books read. These differences are in favor of those who use the internet less per day and those who read more books during the year. However, it is another result of the research that the factors with a significant difference have a small effect on the students' patience value.

Keywords: Values, Patience, Survey

GİRİŞ

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak internet kullanımı her geçen gün artarak devam etmektedir. Hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen teknolojinin uzaktaki kişilerle iletişim kurma ve araştırma yapacak öğrencilere ders materyali sunma gibi olumlu yanları olduğu kadar bedensel birtakım (göz yorgunluğu, duruş bozukluğu vb.) olumsuz etkileri de vardır. Ayrıca, sosyal medya platformlarında sürekli değişen ve karmaşık içeriklerin zihnin alışmasına neden olduğu ve bireyin hayatta bu hıza ayak uydurmaya çalıştığı ancak hız yakalanamadığında sabırsız tutum sergilediği; gerçek hayatın durağanlığına sabretmeyi zorlaştırdığı ifade edilmektedir (Kırcalı, 2021). Lim'in (2020) de teknolojinin sabır üzerinde benzer gözlemleri olduğu görülmektedir. Dahası, hızlı tempolu teknolojik ortamların, anlık tatminlere olan bağlılığı artırdığı ve sabırsızlıkla olan bağı güçlendirdiği ortaya konmuştur (Janakiraman, vd., 2011). O halde, internet teknolojilerine bağlı hızlı yaşam tarzının bireyin sabırlı olma durumlarını etkilediği söylenebilir.

Sabır gecikme karşısında verilen, doğuştan olmayan öğrenilen bir tepkidir (Blount ve Janicik, 2000). Diğer yandan sabrı kişilik özelliği olarak ele alan Mehriban (1999), kısa süreli (örn. Öğrencilerin kantin sırası beklemesi vb.), uzun süreli (örn. Yoksul ailelerin verdiği yaşam mücadelesi vb.) ve kişiler arası (örn. Okulda öğretmenlerin öğrencilere tutumu vb.) olmak üzere sabrı üç farklı grupta değerlendirir. Kişilik profili açısından ise sabırlı kişiler B tipi; bunun tam zıttı özellikleri yansıtan, zamanla yarış içerisinde, zaman baskısı altında olan ve sabırsız olan kişiler de A tipi kişilik içinde değerlendirilir (Griffin ve Moorhead, s. 183). Kişilik özelliği olmasının yanında sabır bir değer olarak da ele alınmaktadır (Norling, 2009).

Sabır, bireyi olumsuz duygulardan arındıran ve bireyin yaşam kalitesini artıran insani bir değerdir (Okçu ve Pilatin, 2018, s. 103). Sabır beklemeyi bilme, tahammül etme gibi tutum ve davranışlarla ilişkili, Türkiye'de yer alan tüm öğretim programlarında ortak öğretilmesi hedeflenen adalet, saygı, sevgi ve öz denetim gibi on kök değerden biridir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Aynı zamanda sabır, sakin ve empatik olma gibi duyguları yansıtır (Blount ve Janicik, 2000). Dahası, insanların kendi davranışlarını dış baskılardan, doğuştan gelen ve fizyolojik dürtülerden göreceli özerklikte kontrol etme yeteneği olarak ifade edilen öz denetim (Krug ve Carter, 2010), sabrın önemli bir bileşenidir (Peterson ve Seligman, 2004). Bu durumda sabrın, empati ve öz denetim ile iç içe olan bir değer olduğu söylenebilir. Aralarında pozitif yönde manidar ilişkilerin raporlandığı da görülmektedir (Gökalp, 2021). Sabır, bireyin kendini kontrol etmesini, birbirini anlayıp sosyal yaşamda sağlıklı iletişim içinde olmasını ve aralarındaki sorunları çözmesinde kısacası iyi bir hayat için başvuracağı bir tutumdur (Schnitker, 2012). Yordayıcı etkisinin zayıf olduğuna değinilse de sabır ile çalışanların yaşam kalitesi arasında pozitif ilişkinin olduğu (Karakaş, 2016), diğer bir çalışmada, öğretmen adaylarının sabır özellikleri artıkça manevi iyi oluş özelliklerinin de artacağı yönünde bulgulara rastlanılmıştır (Türkgeldi, 2019).

Sabrı konu alan başka çalışmalar da mevcuttur. Örneğin üniversite öğrencilerinin çalışma grubunu oluşturduğu Eliüşük'ün (2014) araştırmasında, katılımcıların sabır düzeyleri ile öz anlayış ve bireysel farkındalıkları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca sabrın sorumlu ve uyumlu bireylerin anlamı bir yordayıcısı olduğu; cinsiyet değişkeni açısından kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yaşam zorluklarında daha sabır gösterdikleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan erkeklerin daha sabırlı olduğu yönünde araştırmalara da rastlanılmıştır (Davidson ve Hall, 1995; Dudley, 2003). Ama ön lisans öğrencileri ile çalışan

Akyol (2019), kadın ve erkeklerin sabır puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını beyan etmiştir.

İlgili literatür; sabrın empati, sorumluluk ve öz denetim gibi değer ve beceriler ilişkili insani bir erdem veya değer olduğunu göstermektedir. Deneysel çalışmalara da konu olan sabrın; yaratıcı drama, zeka oyunları gibi birtakım etkinliklerle öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığı ve etkili sonuçlar alındığı görülmektedir (Barcın, 2018; Esen, 2019). Ancak aile ve okulların girişimine dayalı olarak inşa edilen değerler (Demircioğlu vd., 2011; Dinç ve Üztemur, 2016), değişimlerden etkilenen ince yapılarıdır. Kaldı ki hızlı değişimlerin yaşandığı ve toplumsal rollerin farklılaştığı günümüz dünyasında ailelerin çocuklarını ihmal ettiği ve bu yüzden de onlara rehber olma konusunda yetersiz kaldıkları bilinmektedir (Hökelekli, 2011). Üstelik ebeveynlerin evlerde çocuklarla daha çok zaman ayırıp onlarla iletişim halinde olması durumunda değerleri aktarmada önemli bir rol oynayabileceği de ifade edilmektedir (Dhall, 2008). Bu sebeple annenin çalışma durumu, baba meslek ve aile gelir durumu gibi faktörlerin sabır düzeyi üzerindeki etkisinin araştırılması önemli görülmüştür. Önemli görülen diğer faktörler ise öğrenci alışkanlıklarıdır. Bunlardan özellikle hızlı sanal ortamların oluşmasında etkili olan internet teknolojisi ve günümüzün vazgeçilmez iletişim araçlarından biri olan televizyondur. Alışkanlık düzeyinde ele alınan son faktör de öğrencilerin okudukları kitap (ders kitabı dışında roman, hikâye vb.) sayısıdır. Kitaplar, eğitim- öğretimin vazgeçilmez araçlarından biri olmakla kalmaz; özellikle okul öncesi dönemdeki öğrencilere değer eğitimi kitaplarında yer alan görseller yoluyla verilir. Daha üst yaş grupları için (6- 12 yaş) hazırlanan çocuk kitaplarında sabrın da içinde olduğu pek çok değer doğrudan ve örtük olarak verildiği ifade edilmektedir (Pilav ve Oran, 2020). Dahası, öğrencilerin kitap okuma tutumları arttıkça kitap okumanın değerleri etkilediğine yönelik görüşlerinin de arttırdığı tespit edilmiştir (Koç, 2020). Tüm bu gerekçelerden hareketle araştırmada, ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerindeki faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda verilen alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin sabır düzeyleri nedir?
2. Cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar farklılaşmakta mıdır?
3. Ailesel kaynaklı faktörlere (anne-baba eğitim, anne çalışma, baba meslek, aile yapısı ve aile gelir durumu) göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar farklılaşmakta mıdır?
4. Alışkanlık kaynaklı faktörlere (günlük internet kullanma ve TV izleme, okunan kitap sayısı) göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama çalışmalarında, araştırmacının belirlemiş olduğu sorulara yanıt bulmak amacıyla geniş bir kitleden bilgi toplanır (Fraenkel ve Wallen, 2006). Bu araştırmada ise, çalışmaya grubunda yer alan öğrencilerin sabır puanlarının başta cinsiyet olmak üzere ailesel ve alışkanlık kaynaklı faktörler açısından farklılaşma durumunu görebilmek için bilgiler toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2021 - 2022 eğitim - öğretim yılı Uşak ilinde yer alan ortaokullardan basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenmiş, Tablo 1’de bilgileri verilen 995 öğrenci oluşturmuştur.

Tablo 1.

Çalışma grubuna ilişkin bilgiler (N = 995)

Değişken	Kategori	f	%	Değişken	Kategori	f	%
Cinsiyet	1.Kız	537	54.0	Anne çalışma durumu	1.Ev hanımı	690	69.3
	2.Erkek	458	46.0		2.Çalışan	305	30.7
Anne eğitim durumu	1.İlkokul	395	39.7	Aile gelir durumu	1. 0-4300tl	379	38.1
	2.Ortaokul	261	26.2		2. 4301-9000tl	421	42.3
	3.Lise	237	23.8		3. 9001-14000tl	104	10.5
	4.Üniversite	102	10.3		4. 14001tl ve üzeri	91	9.1
Baba eğitim durumu	1.İlkokul	273	27.4	Günlük internet kullanma süresi	1. Hiç	122	12.3
	2.Ortaokul	260	26.1		2. 1saat	261	26.2
	3.Lise	316	31.8		3.2saat	245	24.6
	4.Üniversite	146	14.7		4. 3 saat ve üzeri	367	36.9
Baba meslek	1.Esnaf	362	36.4	Günlük TV izleme süresi	1. Hiç	368	37.0
	2.İşçi	349	35.1		2. 1saat	307	30.9
	3.Memur	218	21.9		3. 2saat	191	19.2
	4.Çiftçi	66	6.6		4. 3 saat ve üzeri	129	13.0
Aile yapısı	1.Geniş	820	82.4	Okunan kitap sayısı	1. Haftada 1 kitap	410	41.2
	2.Çekirdek	175	17.6		2. Ayda 1 kitap	390	39.2
					3. 3 ayda 1 kitap	104	10.5
					4. Senede 2 kitap	91	9.1

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Gökalp (2021) tarafından geliştirilen “Sabır Ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçeğin ilk bölümünde araştırmacının belirlemiş olduğu katılımcılara ait kişisel bilgiler (Tablo 1’de sunulan), ikinci bölümünde ise dördümlü likert tipinde “Bana hiç uygun değil = 1”, “Bana biraz uygun = 2”, “Bana oldukça uygun = 3”, “Bana tamamen uygun = 4” şeklinde puanlanan altı madde yer almaktadır.

Tek faktörlü yapıda olan ölçeğin toplam varyans yüzdesinin yaklaşık olarak %44; Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .74$ olduğu görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizine göre yapısal değerleri ise $\chi^2/sd = 1.21$, RMSEA = .020, SRMR = .020, TLI = .99 ve CFI = 1.00 olarak hesaplandığı ifade edilmiştir. Bu çalışmada hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .72$; yapısal değerler de $\chi^2/sd = 3.58$, RMSEA = .051, SRMR = .025, TLI = .96 ve CFI = .98’dir. Hem orijinal halinde hem de bu çalışmada ölçeğin yapısına ilişkin hesaplanan değerler yeterlidir (Büyüköztürk, 2005; Byrne, 2016; George ve Mallery, 2010; Kline, 2011). Buradan hareketle, çalışmada kullanılan ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri Jamovi 1.2 ve SPSS 22 istatistiki paket programı kullanılarak parametrik testlerle analiz edilmiştir. Analiz işlemine geçilmeden önce uç değerler temizlenmiş ve normallik

varsayımı yerine getirilmiştir. Böylece tanımlayıcı testlerden betimsel istatistik ile fark testlerin bağımsız gruplar için t-Testi ve tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) tekniklerinden Fisher's testi (varyansların homojen olduğu durumda) kullanılarak analiz yapılmıştır. Gruplararası tespit edilen anlamlı farkın hangi gruplar lehine olduğunun bilinmesi için çoklu karşılaştırma testlerinden LSD ve Tukey kullanılmıştır. Diğer yandan analizlerde referans alınan anlamlılık değerine ($p < .05$) göre manidar farkın olduğu faktörlerin etkisini görebilmek için Cohen's d ve eta-kare (η^2) etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Cohen's d değerinin .02- = küçük, .05 = orta ve .08 ve üzeri olması = büyük; eta-karenin ise .01 = küçük, .06 = orta ve .14 = büyük etki olduğunun gösterir (Cohen, 1988). Buradaki ölçüt değerlerden hareketle, öğrencilerin sabır puanları ile anlamlı farkın olduğu faktörlerin etki büyüklükleri yorumlanmıştır.

Etik kurul izin bilgileri

Bu araştırmanın etik izni, Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler etik kurulundan 13/01/2022 tarihli ve 2022-07 sayılı karar ile alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin Sabır Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin sabır düzeylerini belirlemek için ölçeğin toplam puan ortalamaları üzerinden betimsel istatistik yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 2'de verilip yorumlanmıştır.

Tablo 2

Öğrencilerin Sabır Düzeyleri

Ölçek	N	\bar{X}	Ss	En düşük	En yüksek	Çarpıklık	Basıklık
Sabır	995	3.04	.64	1.33	4.00	-.35	-.66

Tablo 2'ye göre; 995 öğrencinin sabır ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 1.33, en yüksek 4.00 ve ortalama puanın da $\bar{X} = 3.04$ olduğu görülmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puana göre öğrencilerin sabır düzeylerinin görece yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca ölçeğin çarpıklık ve basıklık katsayı değerleri -1.5 ile +1.5 arasında olması, verilerin normal dağıldığını gösterir (Tabachnick ve Fidell, 2012).

Cinsiyet Faktörüne İlişkin Bulgular

Cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanların farklılaşma durumlarını görebilmek için bağımsız gruplar için t-Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 3'te verilip yorumlanmıştır.

Tablo 3

Cinsiyet Faktörüne Göre Öğrencilerin Sabır Puanlarının Karşılaştırılması İçin t-Testi Sonuçları

Ölçek	Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p	Levene's p	Cohen's d
Sabır	Kız	537	3.10	.63	993	3.36	.00	.51	.21
	Erkek	458	2.96	.65					

Tablo 3'e göre, cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t_{(993)} = 3.36$, $p < .05$). Farklılık, kız öğrenciler lehinedir ($\bar{X} = 3.10 > \bar{X} =$

2.96). Bu bulgu, kız öğrencilerinin erkek öğrencilere göre daha sabırlı olduğunu gösterir. Ancak kız ile erkek öğrenciler arasında gözlemlenen bu anlamı farklılık, sabır değeri üzerinde küçük bir etkiye sahiptir ($d = .21$).

Ailesel Kaynaklı Faktörlere İlişkin Bulgular

Anne-baba eğitim durumu, baba meslek ve aile gelir durumu faktörlerine göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanların farklılaşma durumlarını görebilmek için tek yönlü varyans analizi için yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4'te verilip yorumlanmıştır.

Tablo 4

Anne-Baba Eğitim, Baba Meslek ve Aile Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Sabır Puanlarının Karşılaştırılması İçin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (Fisher's)

Değişken	F	sd1	sd2	p	Levene's p	Fark	η^2
Anne eğitim	1.37	3	991	.25	.43	-	
Baba eğitim	2.82	3	991	.04	.21	LSD 1>3*, 2>3*	.008
Baba meslek	2.18	3	991	.09	.57	-	
Aile geliri	1.25	3	991	.29	.38	-	

Not: * = $p < .05$

Tablo 4'e göre, anne eğitim ($F_{(3-991)} = 1.37$; $p > .05$), baba meslek ($F_{(3-991)} = 2.18$; $p > .05$) ve aile gelir durumu ($F_{(3-991)} = 1.25$; $p > .05$) faktörlerine göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar anlamı olarak farklılaşmamaktadır. Fakat baba eğitim durumu faktörüne göre öğrencilerin sabır puanlarında manidar bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F_{(3-991)} = 2.82$; $p < .05$). Baba eğitim durumuna göre öğrencilerin sabır puanları şu şekildedir:

Tablo 5

Baba Eğitim Durumuna Yönelik Betimsel İstatistikler

Ölçek	Baba eğitim durumu	N	\bar{X}	Ss
Sabır	1.İlkokul	273	3.09	.62
	2.Ortaokul	260	3.09	.67
	3.Lise	316	2.96	.65
	4.Üniversite	146	2.98	.61

Tablo 5'e bakıldığında, babaları ilkokul ve ortaokul mezunu olan öğrencilerin sabır puanlarının ortalaması $\bar{X} = 3.09$ 'dur. Lise mezunu olanların $\bar{X} = 2.96$, üniversite ise $\bar{X} = 2.98$ 'dir. Baba eğitim durumuna göre öğrencilerin sabır puanları arasındaki farklılığın bilinmesi için LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, babaları ilkokul mezunu olanlarla lise; ortaokul mezunu olanlarla ile lise olan öğrencilerin sabır puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Bu farkın ise ilkokul ve ortaokul mezunu olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir ($\bar{X} = 3.09 > \bar{X} = 2.96$; $p < .05$). Buradan hareketle, baba eğitim durum değişkeninin öğrencilerin sabır puanlarını farklılaştıran bir faktör olarak ele alınabilir. Ancak bu farklılık, sabır değeri üzerinde çok küçük bir etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2 = .008$).

Ele alınan ailesel kaynaklı diğer faktörlerden anne çalışma durumu ve aile yapısına göre öğrencilerin sabır puanlarının farklılaşma durumunu görebilmek için bağımsız gruplar için t-Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 6'da verilip yorumlanmıştır.

Tablo 6

Anne Çalışma Durumu ve Aile Yapısı Değişkenlerine Göre Öğrencilerin Sabır Puanlarının Karşılaştırılması İçin t-Testi Sonuçları

Ölçek	Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p	Levene's p	Cohen's d
Sabır	Ev Hanımı	690	3.07	.65	993	2.55	.00	.72	.18
	Çalışan	305	2.96	.63					
	Çekirdek	820	3.06	.64	993	2.46	.00	.49	.21
	Geniş	175	2.93	.67					

Tablo 6'ya göre, hem anne çalışma durumuna ($t_{(993)} = 2.55, p < .05$) hem de aile yapısına göre ($t_{(993)} = 2.46, p < .05$) öğrencilerin sabır puanları anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Anneleri ev hanımı olan öğrencilerin çalışanlara ($\bar{X} = 3.07 > \bar{X} = 2.96$) ve çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin geniş ailede yaşayanlara ($\bar{X} = 3.06 > \bar{X} = 2.93$) göre sabır puanları daha yüksektir. Ancak anne çalışma durumu ve aile yapısı faktörlerine göre bu farklılık, sabır değeri üzerinde küçük bir etkiye sahiptir ($d = .18; d = .21$).

Alışkanlık Kaynaklı Faktörlere İlişkin Bulgular

Günlük internet kullanma ile TV izleme süresi ve bir yılda okunan kitap sayısı faktörleri açısından öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanların farklılaşma durumlarını görebilmek için tek yönlü varyans analizi için yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 7'de verilip yorumlanmıştır.

Tablo 7

Günlük İnternet Kullanma İle TV İzleme ve Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı Faktörlerine Göre Öğrencilerin Sabır Puanlarının Karşılaştırılması İçin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (Fisher's)

Değişken	F	sd1	sd2	p	Levene's p	Fark	η^2
İnternet kullanma	5.81	3	991	.00	.86	Tukey 1>4*; 2>4**; 3>4*	.017
TV izleme	1.40	3	991	.24	.87	-	
Okunan kitap sayısı	7.73	3	991	.00	.64	Tukey 1>3,4**; 2>3,4*	.023

Not: * = $p < .05$; ** = $p < .01$

Tablo 7'ye göre, günlük internet kullanma süresi ($F_{(3-991)} = 5.81; p < .05$) ve bir yılda okunan kitap sayısı ($F_{(3-991)} = 7.73; p < .05$) faktörlerine göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Ancak günlük TV izleme süresi faktörüne göre öğrencilerin sabır puanlarında manidar bir farklılık görülmemektedir ($F_{(3-991)} = 1.40; p > .05$). Günlük internet kullanma süresi ve bir yılda okunan kitap sayısına göre öğrencilerin sabır puanları şu şekildedir:

Tablo 8*Günlük İnternet Kullanma Süresi ve Bir Yılda Okunan Kitap Sayısına Yönelik Betimsel İstatistikler*

Ölçek	İnternet kullanma	N	\bar{X}	Ss
	1.Hiç	122	3.11	.62
	2.Bir saat	261	3.11	.67
	3.İki saat	245	3.09	.65
	4.Üç saat ve üzeri	367	2.93	.61
Sabır	Okunan kitap sayısı			
	1.Haftada 1 kitap	410	3.11	.65
	2.Ayda 1 kitap	390	3.05	.63
	3.Üç ayda 1kitap	104	2.85	.61
	4.Senede 2 kitap	91	2.84	.66

Tablo 8'e bakıldığında, gün içerisinde hiç internet kullanmayanlarla bir saat kullananların sabır ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması eşit ama bu sürenin artmasıyla birlikte sabır puanlarının azaldığı görülmektedir. Diğer taraftan bir yılda okunan kitap sayısı azaldıkça sabır puanları da düşmektedir.

Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testine göre, hiç internet kullanmayanlar ve günde bir saat ve günde iki saat kullananlar ile günde üç saat ve üzeri arasında sabır puanları farklılaşmaktadır. Farkın ise üç saat ve üzerinde kullananlar aleyhinedir ($\bar{X} = 2.93 < \bar{X} = 3.09$ ve $\bar{X} = 3.11$; $p < .05$). Bu bulgu, günde üç saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin sabır değerinin bu sürenin altında ve hiç kullanmayanlara göre daha düşük olduğunu gösterir. Ama gruplar arası gözlemlenen bu farklılık, sabır değeri üzerinde küçük bir etkiye sahiptir ($\eta^2 = .017$).

Okunan kitap sayısı değişkenine göre, hafta bir kitap okuyanlarla ile üç ayda bir kitap ve senede iki kitap okuyanlar arasında haftada bir kitap okuyanlar lehine sabır puanlarında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($\bar{X} = 3.11 > \bar{X} = 2.85$ ve $\bar{X} = 2.84$; $p < .05$). Diğer bir anlamlı farklılık ise ayda bir kitap okuyanlar ile üç ayda bir kitap okuyanlar ve senede iki kitap okuyanlar arasında ayda bir kitap okuyanlar lehinedir ($\bar{X} = 3.05 > \bar{X} = 2.85$ ve $\bar{X} = 2.84$; $p < .05$). Bu bulgu, ayda en az bir kitap okuyan öğrencilerin üç ayda bir kitap ve senede iki kitap okuyanlara göre sabır değerinin daha yüksek olduğunu gösterir. Ancak günlük internet kullanma değişkeninde olduğu gibi buradaki farklılığın da sabır değeri üzerindeki etkisi küçüktür ($\eta^2 = .023$).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmada, ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerinde cinsiyet başta olmak üzere ailesel ve alışkanlık kaynaklı faktörler incelenmiştir. Öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $\bar{X} = 3.04$ 'tür. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan ortalaması ise $\bar{X} = 4.00$ 'dir. Buradan hareketle, çalışmaya katılan öğrencilerin sahip olduğu sabır değerinin görece yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmada, cinsiyet değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin sabır puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı; farkın da kız öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Bu bulguya paralel çalışmalar da vardır (Bauer ve Chytilová, 2013; Bettinger ve Slonim, 2007; Eliüşük, 2014). Akyol (2019) ve Özdal (2020), cinsiyet faktörüne göre katılımcıların sabır puanlarının benzer

olduğuna değinmiştir. Ancak erkeklerin kadınlara göre daha sabırlı olduğunu gösteren araştırmalara da rastlanılmıştır (Davidson ve Hall, 1995; Dudley, 2003; Gül ve Çeliköz, 2018). Öte yandan çalışanların sabır tutumu ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelen Karakaş'ın (2016) çalışma sonuçlarına göre, erkeklerin sabır puanları yaklaşık olarak $\bar{X} = 44$, kadınların ise $\bar{X} = 39$ 'dur. Erkekler lehine bir farklılık olsa da istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir ilişki olmadığına değinilmiştir. Bu durumda ilgili araştırmalar, cinsiyet faktörünün sabır değeri üzerinde bariz bir grup lehine (kadın ya da erkek) uzlaşılı olunan farklılık yaratmadığını göstermektedir. Ayrıca bu araştırmada cinsiyetin sabır değeri üzerindeki Cohen's *d* etki büyüklüğü hesaplanmış ve etkisinin küçük olduğu görülmüştür ($d = .21$). Bununla birlikte okullarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran değerler eğitimine daha pozitif yaklaştıklarını ve kız öğrencilerin değer düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu gösteren çalışmaların (Aktepe ve Yalçınkaya, 2016; Çalışkan ve Sağlam, 2012; Coşkun ve Yıldırım, 2009; Kaya vd., 2009) olduğu düşünüldüğünde ise cinsiyet, sabır değerini farklılaştıran bir faktör olarak düşünülebilir.

Çalışmada ele alınan ailesel kaynaklı faktörlerden anne eğitim durumu, baba mesleği ve aile gelir durumunun çalışmaya katılan öğrencilerin sabır değerini anlamlı şekilde farklılaştırmadığı görülmüştür. Ama anneleri ev hanımı olan öğrencilerin çalışanlara, çekirdek ailede yaşayanların geniş ailede yaşayanlara ve babaları ilkököl ve ortaokul mezunu olanların lise mezunu olanlara göre daha yüksek sabır puanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Cohen's *d* etki büyüklüğüne göre, anne çalışma durumu ve aile yapısı faktörlerinin öğrencilerin sabır değeri üzerinde ufak bir etkiye sahiptir ($d = .18$; $d = .21$). Baba eğitim durumuna göre tespit edilen anlamlılık farklılığın öğrencilerin sabır değeri üzerinde kayda değer bir etkisi olduğunu söylemek güçtür ($\eta^2 = .008$).

İlgili literatürde sabır değeri üzerinde söz konusu faktörlerin mercek altına alan araştırmalara rastlanılmıştır. Örneğin Karakaş'ın (2016) çalışmasında, düşük gelire sahip katılımcıların daha sabırlı olduklarına değinilmiş ve bu sonuç onların daha fazla kanaat sahibi oldukları şeklinde yorumlanmıştır. Eğitim seviyesine göre ise üniversite mezunu olanların en düşük sabır puanına sahip iken lise mezunlarının en yüksek sabır ortalama puanına sahip olduğu ifade edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin A ve B tipi kişilik özelliklerini etkileyen faktörleri mercek altına alan Durna (2010), alt ve üst gelir düzeyine sahip ailelerden gelenlerin orta gelir düzeyine göre daha çok A tipi kişilik özelliği taşıdıklarını ama anne-baba eğitim düzeyi ile bu kişilik tipleri arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Anne-baba eğitim durumu, anne-baba çalışma durumu, aile gelir düzeyi, ailedeki kişi sayısı ve kardeş sayısı durumlarına göre üniversite öğrencilerin sabır puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farkın ve ilişkinin olmadığı gösteren çalışmalar da görülmüştür (Gül ve Çeliköz, 2018; Özdal, 2020). Cinsiyet değişkeninde olduğu gibi ailesel kaynaklı faktörler açısından da katılımcıların sabır puanları üzerinde hemfikir olunan bir bulgunun olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan rastlanan araştırmaların çalışma grubunu neredeyse tamamını üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışma ise ortaokul öğrencileri ile yürütülmüş; söz konusu faktörlerin ortaokul öğrencilerin sabır değerini farklılaştırma durumunu inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bundan dolayı, ailesel kaynaklı faktörler adına ortak bir yargıya ulaşmak zordur. Buradan hareketle ailesel kaynaklı faktörler kapsamında, çalışma grubunu ortaokul öğrencilerinin oluşturduğu farklı örneklemeler üzerinden araştırmalar yapılarak sabır değeri üzerinde genel bir kanı oluşabilir.

Çalışmada son olarak ele alınan; gün içinde internet kullanma ve TV izleme süresi ile yıl içinde okunan kitap sayısıdır. Bu alışkanlıklardan gün içinde TV izleme süresine göre öğrencilerin sabır

puanlarında anlamlı bir farklılık görülmezken; gün içinde internet kullanma süresine sabır puanlarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Türkiye’de internet kullanımı giderek artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu güncel verilerine göre, 2019 yılı internet kullanan bireylerin oranı %75, 2020 yılı %79 ve 2021 yılı ise %82’6’dır. Ayrıca 2020 yılında hemen her gün interneti kullanan bireylerin oranı yüzde %70’8 iken bu oran 2021 yılında %76,5’e yükselmiştir. Dahası, 2011 yılı internet kullanan birey oranı %45 iken bu oranın 2021 yılı itibariyle neredeyse ikiye katlanmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2021). Tablo 1’de verildiği üzere, öğrencilerin gün içinde hiç internet kullanmayan öğrenci sayısı 122; hiç TV izlemeyenlerin sayısı ise 368’dir. Bu açıdan bakıldığında, gün içinde TV izlemeyen öğrencilerin hiç internet kullanmayanlara göre üç kat fazla olduğu dolayısıyla internetin giderek TV’nin yerini almaya başladığı söylenebilir. Bunun altında yatan neden ise internet tabanlı mobil cihaz (akıllı telefon, tablet, dizüstü ve masaüstü bilgisayar vb.) kullanımının artması ile açıklanabilir. Çünkü internet teknolojisi ile birlikte kullanılan bu cihazlar, toplumsal hayatın birçok alanında (iletişim, alışveriş, eğitim vb.) etkin bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Bunun en tipik örneği geçen üç yılda tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınında görülmüştür. Yaşanılan çağ, bu teknoloji üzerine kurulduğu için bireyleri bundan tamamen uzak tutmak yanlış bir tutum olacaktır. Zaten Türkiye’deki öğretim programları da dijital yetkinlikler kapsamında öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini yerinde ve sağlıklı kullanması beklemektedir. 2017 yılıyla birlikte çağın gereklerine uygun bir şekilde revize edilen öğretim programlarından biri ve aynı zamanda değer ve beceri öğretiminde öncü bir ders olan sosyal bilgiler öğretim programında da öğrencilere dijital ve medya okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasının hedeflendiği görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

O halde, öğrencileri internetten tamamen soyutlamak yerine öğrencilerin gün içinde kontrollü bir şekilde belli saatlerde internetten istifade etmesi sağlanabilir. Bu çalışma grubunu oluşturan ortaokul öğrencilerin gün içinde internet başında geçirecek olduğu sürenin iki veya üç saati aşmaması gerektiği Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2019) tarafından belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerinin ergenliğe attığı bu dönemde, internetin sunduğu olanakların ve yeniliklerinin farkında oldukları ve bunları sonuna kadar kullanmak isteyeceklerinden dolayı interneti yerinde ve sağlıklı kullanabilmesi için ailelerin çocuklara yardımcı olması gerektiği ifade edilmiştir. Tam da burada önerilen internet kullanım süresine göre öğrencilerin sabır puanları karşılaştırılmış; üç saat ve üzerinde internet kullananların bu saat altında kullananlara göre sabır puanlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Her ne kadar buradaki farklılığın sabır değeri üzerinde etki büyüklüğü küçük ($\eta^2 = .017$) olsa da internet kullanım süresinin öğrencilerin sabır değerini farklılaştıran bir faktör olarak ele almak mümkündür. Ayrıca burada tespit edilen küçük etkinin zaman içerisinde aynı kalacağı anlamı taşımaz. Çünkü değerler değişimlerden etkilenen bir yapı arz etmekle birlikte internet kullanımını da her geçen gün artmaktadır. Bunun için benzer ya da farklı örneklemeler üzerinde belli zaman aralıklarında internet ve sabır değeri arasındaki farka, ilişkiye ya da etkiye dönük çalışmalar yapılabilir.

Çalışmada, öğrencilerin sabır puanlarını anlamlı bir şekilde farklılaştıran son faktör ise yıl içinde okunan kitap sayısıdır. Öğrencilerin yıl içinde okudukları kitap sayısı arttıkça sabır puanları da pozitif yönde anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Sadece Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlatılan ders kitaplarında değil; çocuklara yönelik hikâye ve roman gibi kurgu eserlerin içerisine de değerler serpiştirilmektedir. Örneğin 100 Temel eserde ve TÜBİTAK tarafından çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda saygı, sevgi, dostluk ve birçok değerle birlikte

sabrın da doğrudan ve örtük olarak verildiği ve kitaplardaki içeriklerin bu değerleri desteklediği görülmektedir (Aktan ve Kılıç, 2015; Pilav ve Orhan, 2020). Bu çalışmada, öğrencilerin bahsi geçen yayımlardan hangileri okuduklarına ilişkin bir veri yer almasa da bu kitapların Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenler tarafından öğrencilere okunması için önerilmektedir. Buradan hareketle, yıl içinde fazla kitap okuyan öğrenciler lehine sabır puanlarının farklılaşmasına bu durum etki etmiş olabilir. Üstelik çalışmada, yıl içinde okunan kitap sayısının küçük de olsa bir etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2 = .023$). Ancak çalışma fark testine dayalı olup bu yönde bir sınırlılık arz etmektedir. Sabır ile okunan kitap sayısı arasındaki etkiyi saptamak adına yordayıcı; aralarındaki neden-sonuç bağlarını görebilmek için de deneysel desenli çalışmalar planlanabilir.

Değerler eğitimi ailede başlayan, okullarda devam eden ve sonrasında okul-aile işbirliğine dayanan dinamik bir süreçtir. Onun için sabırlı bir nesil yetiştirmede hem ailelere hem de okullara sorumluluk düşmektedir. Bunun için evde çocuklara daha fazla zaman ayrılmalı; gerek öğretmenler gerekse de aileler tarafından öğrencileri internet başında fazla vakit geçirmek yerine daha çok kitap okumaya yönlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aktan, O., & Kılıç, A. (2015). The case of supporting the values in social sciences education program with the values which are in 100 basic works. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(30), 7-68.
- Aktepe, V., & Yalçınkaya, E. (2016). The evaluation of values education at school according to students' views regarding various variables. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 113-131.
- Akyol, B. (2019). *Investigation of the relation ship between patience levels and personality features pre-graduate students of disabled care* [Unpublished masters' thesis]. Necmettin Erbakan University.
- Barcın, F. (2018). *The effect of creative drama method in teaching values to primary 4th class* [Unpublished masters' thesis]. Gaziantep University.
- Bauer, M., & Chytilová, J. (2013). Women, children and patience: Experimental evidence from indian villages. *Review of Development Economics*, 17(4), 662- 675. <https://doi.org/10.1111/rode.12057>
- Bettinger, E., & Slonim, R. (2007). Patience among children. *Journal of Public Economics*, 91(1), 343-363. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2006.05.010>
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2019). *İnternet kullanımında çocuk ve aile ilişkisi*. Retrieved April 11, 2022 from <https://internet.btk.gov.tr/internet-kullaniminda-cocuk-ve-aile-iliskisi>
- Blount, S., & Janicik, G. A. (2000). *What makes us patient? The role of emotion in sociotemporal evaluation*. Unpublished manuscript, University of Chicago.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (5. Baskı). Pegem Akademi.
- Byrne, B. M. (2016). *Structural Equation Modeling with Amos: Basic concepts, applications, and programming* (3rd ed.). Routledge.

- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Coşkun, Y., & Yıldırım, A. (2009). Examining the value levels of university students' in terms of some variables. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1)1, 311-328.
- Çalışkan, H., & Sağlam, H. İ. (2012). A study on the development of the tendency to tolerance scale and an analysis of the tendencies of primary school students to tolerance through certain variables. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(2), 1431-1446.
- Davidson, K., & Hall, P. (1995). What does potential for hostility mean? Gender differences in the expression of hostility. *Journal of Behavioral Medicine*, 18(3), 233-247. <https://doi.org/10.1007/BF01857871>
- Demircioğlu, İ. H., Mutluer, C., & Demircioğlu, E. (2011). The perceptions of the social studies student teachers about democratic teacher. *Kastamonu Education Journal*, 19(2), 577-586.
- Dhall, D. C. (2008). *Role of family environment and value education for student development*. Kalpaz Publications.
- Dinç, E., & Üztemur, S. (2016). An investigation of 8th grade students' perceptions of democratic values through cartoons. *Elementary Education Online*, 15(3), 974-988. <http://dx.doi.org/10.17051/ieo.2016.79948>
- Dudley, K. C. (2003). *Empirical development of a scale of patience* [Doctoral dissertation thesis]. West Virginia University.
- Durna, U. (2010). A tipi ve B tipi kişilik yapıları ve bu kişilik yapılarını etkileyen faktörlerle ilgili bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 275-290.
- Eliüşük, A. (2014). *Investigation of the patience tendency in the light of self determination, self compation and five factor personality* [Unpublished doctoral thesis]. Necmettin Erbakan University.
- Esen, M. (2019). *Investigation of the effects of intelligence games on 4th grade students' decision making skills, patient behavior and school satisfaction* [Unpublished masters' thesis]. Mersin University.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). McGraw-Hill.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference* (10th ed.). Pearson.
- Gökalp, A. (2021). *Investigation of the relationship between secondary school students' empathy skills and their root values: A structural equality modeling* [Unpublished doctoral thesis]. Uşak University.
- Griffin, R. W., & Moorhead, G. (2013). *Organizational behavior: Managing people and organizations* (11th ed.). Cengage Learning.
- Gül, Y. E., & Çeliköz, N. (2018). Investigation of the patience tendency levels of university students. *MANAS Journal of Social Studies*, 7(3), 77-87.

- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. Timaş Yayınları.
- Janakiraman, N., Meyer, R. J., & Hoch, S. J. (2011). The psychology of decisions to abandon waits for service. *Journal of Marketing Research*, 48(6), 970-984. <https://doi.org/10.1509/jmr.10.0382>
- Karakaş, A. C. (2016). Impact of the patience attitude on the quality of life in municipal employees (Sakarya province example). *Journal of the Human and Social Sciences Researches*, 5(8), 2742-2757.
- Kaya, E., Akıllı, M., & Sezek, F. (2009). An investigation of high school students' environmental attitudes in terms of gender. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 43-54.
- Kırcalı, E. (2021). *Teknoloji ve ruh sağlığı*. <https://www.doktortakvimi.com/blog/teknoloji-ve-ruh-sagligi-adresten-03.04.2022> tarihinde alınmıştır.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of Structural Equation Modeling*. The Guilford Press.
- Koç, A. (2020). Investigation of the relationship between attitudes of students' reading book and the effect of reading books on the values in the RCMK curriculum. *Amasya Theology Journal*, 15, 275-319. <https://doi.org/10.18498/amailad.781299>
- Krug, M. K., & Carter, C. S. (2011). Anterior Cingulate Cortex contributions to cognitive and emotional processing: A general purpose mechanism for cognitive control and self-control. In R.R. Hassin, K.N. Ochsner & Y. Trope (Eds.), *Self-control in society, mind, and brain* (pp. 3-26). Oxford University Press.
- Lim, C. (2020). *How technology is ruining our patience*. <https://thestute.com/2020/11/19/how-technology-is-ruining-our-patience/> adresten 03.04.2022 tarihinde alınmıştır.
- Mehrabian, A. (1999). *Manual for the Revised Achieving Tendency (MACH) and Disciplined Goal Orientation (CGO) Scales*. Monterey.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017). *Müfredatta yenilenme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine...* Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Norling, P. M. (2009). In innovation, is patience a virtue? *Research-Technology Management*, 52(3), 18-23. <https://doi.org/10.1080/08956308.2009.11657565>
- Okçu, D. ve Pilatin, U. (2018). Evaluation of perception of secondary school students about value of patience. *Batman University Refereed Journal of Islamic Sciences Faculty*, 2(1), 102-113.
- Özdal, E. (2020). *Investigation of the relationship between the patience levels and personality traits of faculty of health sciences students* [Unpublished masters' thesis]. Bursa Uludağ University.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. American Psychological Association.

- Pilav, S., & Orhan, M. (2020). An investigation of 6 - 12 age group TÜBİTAK children's books in terms of values education. *Manisa Celal Bayar University Journal of Social Sciences*, 18(3), 434-453. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.759891>
- Schnitker, S. (2012). An examination of patience and well-being. *The Journal of Positive Psychology*, 7(4), 263-280. <https://doi.org/10.1080/17439760.2012.697185>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Türkgeldi, E. (2019). *Teacher candidates' owned values predictive relationships between spiritual well-being and patience* [Unpublished masters' thesis]. Istanbul Sabahattin Zaim University.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2021). *Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması*. Retrieved April 11, 2022 from [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-\(ICT\)-Usage-in-Households-and-by-Individuals-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-(ICT)-Usage-in-Households-and-by-Individuals-2021-37437).

Extended Abstract

Introduction

Patience is a human value free of prospective negative effects and appropriate life (Okçu & Pilatin, 2018, p. 103). Being able to wait and endure is one of the values such as justice, respect, love and self-control, which are aimed to be taught in common in all curricula in Turkey (Ministry of National Education [MoNE], 2017). At the same time, you seem to be calm and empathetic (Blount & Janicik, 2000). Patience is an attitude that one will resort to in order to be successful in life and to survive in good problems (Schnitker, 2012).

Values built based on the initiative of families and schools (Demircioğlu et al., 2011; Dinç & Üztemur, 2016) are fine structures that are affected by changes. Moreover, in today's world where rapid changes are experienced and social roles are differentiated, families neglect their children and therefore there is an inability to guide them (Hökelekli, 2011). Moreover, it is stated that parents can play an important role in conveying values if they spend more time at home and stay in touch with children (Dhall, 2008). It has been revealed that fast-paced technological environments increase the commitment to instant gratification and strengthen the bond with impatience (Janakiraman, et al., 2011). In this direction, it is thought that the fast lifestyle connected to internet technologies may affect the patience of the individual. Besides, books are not only indispensable tools of education. Especially, value education is given to pre-school students through the visuals in the books. It is stated that many values, including patience, are given directly and implicitly in children's books prepared for older age groups (6-12 years old). Moreover, it has been determined that as students' reading attitudes increase, their opinions that reading books affect values also increase (Koç, 2020). Based on all these reasons, it was aimed to examine the factors on the patience value of secondary school students in the research. For this purpose, answers were sought for the following sub-problems:

1. What are the students' patience levels?
2. Do students' scores on the patience differ in gender?
3. Do students' scores on the patience differ in familial factors (mother-father education, mother's work, father's occupation, family structure and family income status)?
4. Do students' scores on the patience scale differ in habit-based factors (daily internet use and TV watching, number of books read)?

Method

995 (female = 54%; male = 46%) students selected by simple random sampling from secondary schools in the province of Uşak in the 2021 - 2022 academic year participated in this research, in which the survey design was used. The data of the research were collected with the "Patience Scale". The research data were analyzed with descriptive statistics, t-Test for independent groups and one-way analysis of variance.

Results and Suggestions

In this study, parental and habitual factors, especially gender, on the patience value of secondary school students were examined. The average of the students' scores from the patience scale is $\bar{X} = 3.04$. The highest mean score that can be obtained from the scale is $\bar{X} = 4.00$. From this point of

view, it was concluded that the patience value of the students participating in the study was relatively high.

According to the gender variable, the patience scores of the students participating in the study differed significantly. The difference was also found to be in favor of female students. Among the parental factors discussed in the study, it was observed that the mother's education, father's occupation and family income did not significantly differentiate the patience value of the students participating in the study. However, it has been determined that students whose mothers are housewives have higher patience scores than those who work in a nuclear family, those who live in an extended family, and those whose fathers are primary and secondary school graduates than those who are high school graduates. According to Cohen's d effect size, maternal employment status and family structure factors have a small effect on students' patience value ($d = .18$; $d = .21$). It is difficult to say that the significant difference determined according to the education level of the father has a significant effect on the patience value of the students ($\eta^2 = .008$).

The students' scores on the patience scale according to the daily internet usage time ($F(3-991) = 5.81$; $p < .05$) and the number of books read in a year ($F(3-991) = 7.73$; $p < .05$), which are among the habitual variables. differs in meaning. However, there is no significant difference in students' patience scores according to the factor of daily TV watching time ($F(3-991) = 1.40$; $p > .05$).

According to the Tukey multiple comparison test, patience scores differ between those who never use the internet, those who use it for one hour a day and two hours a day, and those who use it for three hours a day or more. The difference is against those who use it for three hours or more ($\bar{X} = 2.93 < \bar{X} = 3.09$ and $\bar{X} = 3.11$; $p < .05$). This finding shows that students who use the internet for three hours or more a day have lower patience than those who do not use it at all. However, this observed difference between groups has a small effect on the patience value ($\eta^2 = .017$).

According to the variable of the number of books read, there was a significant difference in patience scores in favor of those who read a book once a week and those who read a book every three months and two books a year ($\bar{X} = 3.11 > \bar{X} = 2.85$ and $\bar{X} = 2.84$; $p < .05$). Another significant difference is in favor of those who read once a month, those who read a book once a month, those who read a book every three months, and those who read two books a year ($\bar{X} = 3.05 > \bar{X} = 2.85$ and $\bar{X} = 2.84$; $p < .05$). This finding shows that students who read at least one book a month have higher patience than those who read a book every three months and two books a year. However, the difference here also has a small effect on the patience value ($\eta^2 = .023$).

Values education is a dynamic process that starts in the family, continues in schools, and then is based on school-family cooperation. Therefore, both families and schools have responsibilities in raising a patient generation. Henceforth, both teachers and families should encourage students to read more books instead of spending too much time on the internet.